

Socialnämnden

Riktlinje för arbetet med funktionshindrade

Beslutat datum:	SN 2025-12-16 § 95
Gäller från datum:	2026-01-01
Beslutat av:	Socialnämnden
Ansvarig:	Socialförvaltningen, Funktionshinderomsorgen
Diarienummer:	SN 2024-00148
Giltighetstid:	Tills vidare
Ersätter tidigare beslut:	SN 2024-09-24 § 69

Styrdokument i Haninge kommun

Program – antas av kommunfullmäktige

Ett program anger den politiska viljeinriktningen inom ett särskilt prioriterat område och fastställer, på strategisk nivå, strategier för hur viljeinriktningen inom området ska förverkligas. Antalet program ska vara begränsat. Program ska ha en giltighetstid.

Policy – antas av kommunfullmäktige

En policy uttrycker politikens värdegrund och förhållningssätt. Policyer talar om vad kommunen vill uppnå inom ett specifikt område, men tar inte ställning till utförande eller metoder. Policyer ska ha en giltighetstid.

Strategi – antas av kommunstyrelsen eller nämnd

En strategi anger strategiska åtgärder för den politiska viljeinriktningen. Strategier kan ange vem som ansvarar för att åtgärder genomförs, när de ska vara genomförda samt vilka prioriteringar som ska göras. Strategier ska ha en giltighetstid.

Riktlinje – antas av kommunstyrelsen eller nämnd

En riktlinje anger ramar för handlingsutrymmet i en viss fråga och säkerställer korrekthet och kvalitet. Riktlinjer preciserar hur andra styrdokument eller lagstiftning ska uppnås. Riktlinjer behöver inte ha en giltighetstid.

Anvisning/rutin – antas av ansvarig direktör/chef

En anvisning eller rutin verkställer politisk vilja eller lagstiftning genom att konkret ange hur uppgifter ska göras. De besvarar ofta frågor om vad, när, var, hur och av vem. Kommundirektör fattar beslut om anvisningar och rutiner som riktar sig till hela koncernen. Anvisningar och rutiner behöver inte ha en giltighetstid.

Innehåll

Bakgrund och syfte	4
Riktlinje för arbetet med funktionshindrade	4
Socialtjänstens arbete med funktionshindrade.....	4
Socialnämndens intentioner och särskilda insatser för målgruppen.....	5
Ett förebyggande arbete och tidiga insatser	5
Tillgängligare socialtjänst	5
Invånares delaktighet och anhörigas roll	5
Insatser som ges ska vara kunskapsbaserade	6
Ett förebyggande perspektiv på psykisk ohälsa hos funktionshindrade	6
Ett värdigt åldrande för funktionshindrade.....	7
Förebyggande av välfärdsbrott.....	7
Nämndens verksamheter drivs inom givna ekonomiska ramar	7
Uppföljning	8

Bakgrund och syfte

Syftet med riktlinjen är att ge vägledning samt säkerställa rättssäkerhet och likabehandling inom arbetet med funktionshindrade. Riktlinjen har sin utgångspunkt i socialnämndens nämndplan och inkluderar frågor om förebyggande arbete och tidiga insatser, tillgänglighet, delaktighet, kunskapsbaserade insatser samt förebyggande av välfärdsbrott.

Målgrupp för riktlinjen är funktionshindrade som möter olika hinder i att klara sin vardag. Målgruppen funktionshindrade består av individer i alla åldrar med intellektuella, kognitiva, neuropsykiatriska och/eller fysiska funktionsnedsättningar som är i behov av ett ofta varaktigt funktionsstöd i olika omfattning från socialtjänsten utifrån lagen om stöd till vissa funktionshindrade (LSS) och/eller socialtjänstlagen (2025:400).

Riktlinjen för arbetet med funktionshindrade tydliggör nämndens styrning för arbetet med målgruppen i syfte att verksamheten ska bedrivas effektivt och med god kvalitet.

Riktlinje för arbetet med funktionshindrade

Socialtjänstens arbete med funktionshindrade

Grunden för arbetet med frågor som rör funktionshindrade är den lagstiftning och de nationella riktlinjer, domar och beslut som styr socialnämndens verksamhet, tillsammans med Haninge kommuns vision och mål.

- Socialtjänstlagen (2025:400)
- Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
- Socialtjänstförordningen (2001:937)
- Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)
- Förvaltningslagen (2017:900)
- Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd
- Socialstyrelsens handböcker

Socialnämndens intentioner och särskilda insatser för målgruppen

Ett förebyggande arbete och tidiga insatser

Förebyggande och tidiga insatser är centrala i arbetet med att främja goda levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning. Genom att erbjuda stöd i ett tidigt skede kan risken för komplex problematik, social isolering, psykisk ohälsa och behov av mer omfattande insatser minskas. Socialtjänsten ska därför stärka det förebyggande arbetet genom att utveckla arbetet med insatser utan föregående behovsprövning utifrån målgruppens behov. Syftet är att stärka individers livssituation samt att minska risken för framtida utsatthet och behov av mer ingripande insatser.

Ett samordnat och effektivt stöd kräver nära samverkan både internt inom kommunen och med externa aktörer. Särskilt viktigt är ett välfungerande samarbete mellan insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), för att säkerställa att individens behov möts på ett heltäckande och rättssäkert sätt, samtidigt som dubbelarbete och otydligt ansvar undviks.

Personer med funktionsnedsättning ska ha tillgång till samma förebyggande insatser som övriga kommuninvånare, exempelvis stöd för att förebygga psykisk ohälsa och beroendeproblematik, skydd mot våld i nära relationer samt hjälp i föräldraskapet.

Tillgängligare socialtjänst

En central del i det förebyggande och tidiga arbetet med personer med funktionsnedsättning är att socialtjänsten är synlig, tillgänglig och lätt att nå. Socialtjänsten ska erbjuda individuellt anpassad rådgivning, information och vägledning till andra samhällsinsatser för barn, unga och deras föräldrar samt för vuxna med funktionsnedsättning.

För att nå ut brett och möta invånarnas behov ska socialtjänsten finnas tillgänglig både på fysiska och digitala arenor där människor söker kontakt och information. Den information som ges ska vara lätt att förstå och målgruppsanpassad.

Invånares delaktighet och anhörigas roll

Barn, unga och vuxnas behov och önskemål ska tas tillvara vid planering av insatser. Insatser som erbjuds ska vara av god kvalitet, ges funktionsstödjande och utgå från individers egna resurser och förmågor. För biståndsbedömda

insatser kräver det en rättssäker handläggning som görs effektivt. Individer ska vara delaktiga i planeringen av insatserna och få anpassad information. Vid uppföljning av insatser ska måluppfyllelse kontinuerligt bedömas för att säkerställa att insatserna leder till önskade resultat. Invånare ska mötas av ett stöd som kontinuerligt anpassas för att följa livsloppet, individers stärkta förmågor, förändrade livssituationer och andra förändringar i individuella behov.

I arbetet med personer med funktionsnedsättning är anhöriga ofta en viktig resurs i vardagen och genom samverkan med dem kan socialtjänstens stöd bli mer träffsäkert, tryggt och hållbart över tid. Socialtjänsten måste samtidigt tydligt värna om individens personliga integritet och rätt till självbestämmande.

Insatser som ges ska vara kunskapsbaserade

De insatser som socialtjänsten erbjuder personer med funktionshinder ska vara kunskapsbaserade och vila på vetenskap och beprövad erfarenhet samt utgå från den enskildes behov. Det handlar om att integrera den bästa tillgängliga kunskapen, professionell expertis och de berördas perspektiv för att uppnå bästa möjliga resultat. Om det saknas vetenskap och/eller beprövad erfarenhet inom ett specifikt område så utgör det dock inget hinder för socialtjänsten att bedriva verksamhet inom detta område, men arbetet ska dokumenteras och följas upp.

Utveckling av insatser och arbetssätt sker utifrån målgruppernas förändrade behov, ny kunskap och nya digitala möjligheter. Arbetssätt som används behöver kontinuerligt följas upp och utvecklas eller avvecklas om de inte möter kraven på vetenskap och beprövad kunskap. Systematisk uppföljning av insatser ska bidra till verksamhetsutveckling så att ändamålsenliga insatser erbjuds och att beprövad kunskap byggs upp lokalt om insatsers resultat.

Ett förebyggande perspektiv på psykisk ohälsa hos funktionshindrade

Invånare som har eller riskerar psykisk ohälsa och samtidigt har en funktionsnedsättning ska mötas av en socialtjänst som arbetar förebyggande genom hälsofrämjande och funktionsstödande insatser som ger långsiktiga förutsättningar till ett självständigt liv. Socialtjänstens insatser och hälso- och sjukvård till individer med komplex problematik som ges av olika huvudmän ska samordnas med andra aktörer så som region, skola och andra socialtjänstinsatser. Insatser som erbjuds ska vara kunskapsbaserade och behöver kontinuerligt följas upp och utvecklas för att motsvara målgruppens behov vid komplex problematik. Insatser ska kunna specialiseras vid komplexa behov.

Ett värdigt åldrande för funktionshindrade

Invånare ska få åldras värdigt. Socialtjänsten ska planera för att insatser som ges till funktionshindrade ska följa livsloppet. En äldre målgrupps behov ska mötas med innovativa och individanpassade socialtjänstinsatser och hälso- och sjukvård som använder sig av digitala lösningar. Insatser ska ges funktionsstödjande och funktionsbevarande. Socialtjänsten insatser ska vila på kunskap om åldrande hos individer med erfarenhet av ofta livslånga funktionsnedsättningar.

Förebyggande av välfärdsbrott

För att upprätthålla rättssäkerhet och tillit i arbetet med funktionshindrade är det avgörande att aktivt motverka välfärdsbrott, otillåten påverkan och jäv. Välfärdsbrott, som innebär att individ eller företag utnyttjar välfärdssystemet för egen vinning, ska förebyggas genom tydlig styrning, vaksamhet i handläggning och rapportering av misstänkta oegentligheter. Välfärdsbrott kan till exempel innebära att lämna felaktiga uppgifter eller otillbörligt utnyttjande av stöd.

Alla som deltar i planering, beslut eller genomförande av insatser har ett gemensamt ansvar att agera transparent och i enlighet med gällande regelverk. Beslut om stöd ska fattas utan otillbörlig påverkan. För att undvika jäv får ingen som deltar i handläggning eller beslut ha personliga eller ekonomiska intressen som kan påverka opartiskheten.

Vid vissa insatser, såsom boenden och daglig verksamhet, finns risk att systemet utnyttjas för ekonomisk vinning, exempelvis genom överdebitering, falska fakturor eller låg kvalitet till höga kostnader. Socialtjänsten ska därför arbeta systematiskt med kontroll av utförare, följa upp insatser regelbundet och dokumentera tydligt.

Arbetet mot välfärdsbrott förutsätter samverkan med andra myndigheter och ska vila på ett gemensamt ansvar att säkerställa att resurser används ansvarsfullt och når dem de är avsedda för. Genom att arbeta systematiskt stärks tilliten till välfärdssystemet och rätt stöd kan ges till dem som har behov. Allt arbete ska utgå från individens behov och barnets bästa, och ska bidra till att offentliga medel används ansvarsfullt och enligt lag.

Nämndens verksamheter drivs inom givna ekonomiska ramar

Digitala arbetssätt och verktyg ska integreras för att öka effektivitet och tillgänglighet. Insatser som ger önskat resultat och som inte är kostnadskrävande ska användas. En del i det förebyggande arbetet är att öka

socialtjänstens tillgänglighet och utveckla enkla, kostnadseffektiva insatser som förebygger komplex problematik. Insatser som ges biståndsbedömt ska utvecklas för att möta individers och målgruppens behov och systematiskt följas upp så de ges konkurrensneutralt, med hög kvalitet, bidrar till målen för insatsen och ger resultat för kostnaden. Insatser som inte ger önskat resultat ska utvecklas eller avvecklas på individ- eller gruppnivå utan att frångå rådande lagstiftning.

Uppföljning

Riktlinjen gäller tills vidare. En översyn sker årligen eller vid förändrade behov.